

Aan het College van burgemeester en wethouders van Gulpen-Wittern
Postbus 56
6270 AB Gulpen
email: info@gulpen-wittern.nl

Onderwerp: Beleidsplan Schuldhulpverlening 2022-2025

Datum: 11 juli 2021

Geacht College,

Op 15 juni 2022 ontving de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittern het conceptbeleidsplan Schuldhulpverlening gemeente Gulpen-Wittern 2022-2025.

Hieraan voorafgaand kreeg de adviesraad in april de mogelijkheid om zich op voorhand te buigen over het toen nog vertrouwelijke conceptbeleidsplan.

Op 10 mei jl. werd dit concept beleidsplan tussen beleidsmedewerker mevrouw Véronique Thiessens en dhr. Nico Didden als afgevaardigde namens de ASD besproken en zijn ASD aanvullingen en/of opmerkingen gedeeld.

De ASD stelt vast dat die opbrengst en suggesties grotendeels in het nu voorliggende conceptbeleidsplan Schuldhulpverlening (juni 2022) zijn verwerkt.

De ASD benadrukt hier dat zowel het procesverloop alsmede de afstemming in het voortraject bijzonder constructief was. Een werkwijze die de ASD voorstaat m.n. het tijdig betrekken van de ASD om zo bij te dragen aan de totstandkoming van beleid binnen het Sociaal Domein.

Iedereen doet mee!

Aanvullende observaties en suggesties

De ASD adviseert uw College om aanvullend bijzondere aandacht te schenken aan een aantal zaken die vanuit een integraal perspectief nadere aandacht behoeven.

In het beleidsplan Sociaal Domein 'Iedereen doet mee!' 2020-2024¹ heeft de gemeenteraad bij vaststelling van voornoemd beleidsplan de vier hoofdlijnen van beleid geaccordeerd, waarvan de eerste ambitie: Het bieden van de juiste en tijdige ondersteuning aan inwoners, richtinggevend is bij het voorliggende beleidsplan Schuldhulpverlening. Vanuit een integraal perspectief is het ook goed om de overige ambities hernieuwd tot ons te laten doordringen, t.w. ambitie 2: De zelf- en samenredzaamheid van inwoners stimuleren; ambitie 3: Inwoners doen mee naar vermogen en ambitie 4: Gezond en veilig opgroeien en ouder worden. Het voert hier te ver om er inhoudelijk op in te gaan, wat niet wegneemt dat dit lokale beleidsplan een prima basis vormt voor een verdere doorontwikkeling naar 2026-2030 toe waarbij de toen geformuleerde grondgedachte, '*samen met onze inwoners, blijven werken aan een samenleving waarin we omkijken naar elkaar*', nog steeds opgeld doet.

¹ <https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=GulpenWittern&id=95d7a6ef-f77d-4272-a716-59dfea80646d>

Eigen schuld, dikke bult

De ASD kan zich niet aan de indruk onttrekken dat het latente, wellicht onbedoelde, mentale model dat ten grondslag ligt aan het onderhavige beleidsplan Schuldhulpverlening, er een is waarbij de 'schuld' van de situatie waarin betrokken inwoners geraakt zijn, bij henzelf te zoeken valt.

Als ASD zijn onze ervaringen in deze echter genuanceerder. Naar onze mening heeft de overheid te hoge verwachtingen van de financiële zelfredzaamheid van burgers. Voor veel mensen zijn de regels te ingewikkeld en mensen gedragen zich vaak anders dan de overheid denkt. Veel regels zijn gebaseerd op hoe mensen zich zouden moeten gedragen in plaats van hoe mensen zich in werkelijkheid gedragen. Beleid en uitvoering zouden uit moeten gaan van de mentale belastbaarheid van inwoners (draagkracht versus draaglast) en niet op basis van een bureaucratische, opgelegde zelfredzaamheid.

Als ASD verwijzen wij uw College daarom ook naar de publicatie van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving welke op 20 april jl. werd aangeboden aan Minister Schouten van Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen met als werktitel: **Van schuld naar schone lei.**²

Wij adviseren uw College derhalve om bij het uitvoeringsplan Schuldhulpverlening, aandacht te schenken aan een nadere verdieping of uitwerking van de zienswijze die ten grondslag ligt aan de uitvoeringspraktijk van schuldhulpverlening.

Vroegsignalering en preventie

Als ASD zijn we uiteraard benieuwd naar dit genoemde uitvoeringsplan, omdat hierin de implicaties voor de betrokken inwoners zichtbaar worden. Een ander aspect waarmee aan de slag gegaan moet worden, is de zgn. aanpak vroegsignalering.

De ASD adviseert ook om naast vroegsignalering bijzondere aandacht te schenken aan preventie en deze in breder verband op te pakken. Ons advies is om juist ook preventie door te trekken naar de jeugd en het onderwijs. Er zijn b.v. lesprogramma's ontwikkeld speciaal voor basisscholen en middelbaar onderwijs.

Bij preventie hoort ook het bespreekbaar durven maken van problemen. Mensen durven vaak noch hun problemen aan te geven, noch hoe ze die kunnen oplossen of aanpakken. De gemeente zou hierin de rol van initiator/regisseur op kunnen pakken om dit onderwerp zodoende zichtbaar te maken. Als ASD hebben we er vraagtekens bij of folders en advertenties wel hun doel bereiken helpen. Persoonlijke verhalen van mensen op social media doen dat vaak wel.

De ASD adviseert daarom om zorg te dragen voor goede informatievoorziening en laagdrempelige toegang.

Relatie sociaal domein

Voor wat betreft de relatie met het Sociaal Domein benadrukt de ASD dat armoede en schulden hardnekkige problemen zijn met vaak een structureel karakter. Dat betekent dat individuen of huishoudens die ermee te maken krijgen daar veelal langdurig de consequenties van ondervinden. Zowel persoonlijke, sociale, maatschappelijke, als economische factoren spelen een rol bij het ontstaan van armoede en schulden. Daar bovenop komen nog eens de gevolgen van de coronacrisis, de huidige energiearmoede als gevolg van hoge energiekosten, alsook de gevolgen van de oorlog in Oekraïne die zowel voor lage-, als middeninkomens maar ook voor ondernemers, grote impact hebben.

Als ASD adviseren we om de dienstverlening steeds integraal op te pakken. Anders gezegd, er zal samen met de getroffen inwoner(s) naar het hele spectrum van zijn of haar levensterrein gekeken moeten worden wat betreft de aanwezige kansen en bedreigingen die het welslagen van het hervinden van een stabiele bestaanszekerheid bevorderen dan wel in de weg staan. De schuldhulpverlening is namelijk onlosmakelijk verbonden met de andere werkterreinen binnen het sociale domein.

Evaluatie en monitoring

Zoals in het beleidsplan 'Iedereen doet mee!', is verwoord, is het van belang om op basis van gegevens en resultaten zicht te houden op wat er gebeurt in onze gemeente, zodat er gericht en adequater op

² <https://www.raadrvs.nl/documenten/publicaties/2022/04/20/van-schuld-naar-schone-lei>

ontwikkelingen gereageerd kan worden.

Als ASD adviseren wij om periodieke evaluatie en monitoring te laten plaatsvinden. De ASD ondersteunt nog steeds de gedachte uit de paragraaf 'monitoring' verwoord in voornoemd beleidsplan 'Iedereen doet mee!', waarbij het belangrijk wordt gevonden om van onze inwoners zelf terug te horen hoe zij niet alleen het beleid, maar vooral de uitvoering en de concrete invulling van de schuldhulpverlening in Gulpen-Wittem ervaren. Want juist zij zijn de ervaringsdeskundigen bij uitstek.

Wij adviseren verder om in het nog op te stellen uitvoeringsplan aandacht te schenken aan enerzijds voortgang en effectiviteit van het ingezette beleid, anderzijds helderheid te krijgen voor wat betreft efficiency en doelmatigheid

De ASD adviseert om hierbij aansluiting te zoeken bij het beleidsplan Armoede 2021 – 2025 gemeente Gulpen-Wittem (november 2020) en vastgesteld in de raadsvergadering van februari 2021.³ Daarin is n.l. opgenomen dat het beleidsplan Armoede één keer per jaar, met name na afloop van het jaar, in het eerste kwartaal van het volgend jaar, geëvalueerd zal worden. Voor zover bekend bij de ASD heeft deze evaluatie niet plaatsgevonden.

Wij adviseren om de eerste evaluatie van beide beleidsplannen (Armoede en Schuldhulpverlening) in het 1e kwartaal 2023 te laten plaatsvinden. Als onderbouwing voeren we hiervoor aan dat in september 2022 in Gulpen – Wittem een themabijeenkomst Sociaal Domein gepland staat over het beleidsplan Armoede (eerder uitgesteld vanwege corona) alsook de landelijke ontwikkelingen op het terrein van Schuldhulpverlening. De huidige minister Carola Schouten (Armoedebeleid) wil n.l. de schuldhulpverlening verbeteren, waarbij gemeenten er mogelijk nieuwe taken bij krijgen. Nieuwe lokale (n.a.v. themabijeenkomst Armoedebeleid in Gulpen-Wittem) en landelijke inzichten kunnen dan beschikbaar komen, die zouden kunnen leiden tot verdere herijking en/of bijstelling van zowel het Armoedebeleid alsmede het beleidsplan Schuldhulpverlening.

Als ASD zijn we een groot voorstander van een integrale focus op zowel Schuldhulpverlening als Armoede waarbij tijdig kan worden ingegrepen en geholpen kan worden met de diverse problemen. Die actieve preventieve aanpak vraagt inzet van velen (niet alleen professionals), wat de samenleving op de langere termijn echter veel meer op zal gaan leveren dan dat het nu doet.

Samenvatting adviezen

- ❖ Wij adviseren uw College om bij het uitvoeringsplan Schuldhulpverlening, aandacht te schenken aan een nadere verdieping of uitwerking van de zienswijze die ten grondslag ligt aan de uitvoeringspraktijk van schuldhulpverlening.
- ❖ Wij adviseren om naast vroegsignalering bijzondere aandacht te schenken aan preventie en deze in breder verband op te pakken.
- ❖ Wij adviseren om zorg te dragen voor goede informatievoorziening en een laagdrempelige toegang.
- ❖ Wij adviseren om de dienstverlening steeds integraal op te pakken. Anders gezegd, er zal samen met de getroffen inwoner(s) naar het hele spectrum van zijn of haar levensterrein gekeken moeten worden.
- ❖ Wij adviseren periodieke evaluatie en monitoring te laten plaatsvinden, waarbij er naar betrokken inwoners geluisterd wordt.
- ❖ Wij adviseren verder om in het nog op te stellen uitvoeringsplan aandacht te schenken aan de voortgang en de effectiviteit van het ingezette beleid. Daarnaast om helderheid te krijgen voor wat betreft de efficiency en de doelmatigheid van het beleid.
- ❖ Wij adviseren om de eerste evaluatie van beide beleidsplannen (Armoede en Schuldhulpverlening) in het 1^e kwartaal van 2023 te laten plaatsvinden.

Positief advies

Op basis van het nu voorliggende conceptbeleidsplan Schuldhulpverlening adviseert de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem positief.

De mede door de ASD gedane suggesties komen herkenbaar terug in dit conceptplan. Het motto dat eerder bij het beleidsplan Armoede 2021-2025 werd gebezigd 'Armoede en schulden pakken we samen aan', geldt ook onverkort voor het conceptbeleidsplan Schuldhulpverlening Gulpen-Wittem 2022-2025.

³ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR655124>

De Adviesraad spreekt dan ook zijn vertrouwen uit over het conceptbeleidsplan Schuldhulpverlening 2022-2026, met bijzondere aandacht voor de in dit advies opgenomen aandachtspunten betreffende het uitvoeringsplan.

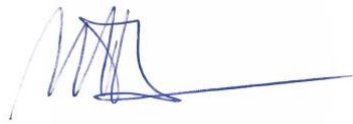
Wij zien uit naar de concretisering van het beleidsplan Schuldhulpverlening 2022-2025, middels de totstandkoming van het vernoemde uitvoeringsplan. Gaarne zijn we bereid om ook hierbij het College van advies te dienen.

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittern,

Wiel Botterweck, voorzitter.

Marina Theeuwen, secretaris a.i.